

Локални акциони план општине Ћићевац за унапређење положаја жена и
родне равноправности за период 2023 – 2026. године

Н А Ц Р Т

**ЛОКАЛНИ АКЦИОНИ ПЛАН ОПШТИНЕ ЋИЋЕВАЦ ЗА
УНАПРЕЂЕЊЕ ПОЛОЖАЈА ЖЕНА И РОДНЕ РАВНОПРАВНОСТИ
за период 2023 – 2026. године**

Ћићевац, новембар 2022. године

САДРЖАЈ

Увод	3
1. Међународни и законски оквир родне равноправности	4
1.1. Међународни правни оквир родне равноправности	4
1.2. Национални законодавни оквир родне равноправности	5
2. Процес израде локалног акционог плана	7
3. Анализа стања	10
3.1. Индекс друштвеног развоја општине Ћићевац	12
3.2. образовање на територији општине Ћићевац	13
3.3. Запошљавање на територији општине Ћићевац	15
3.4. Здравствена заштита на територији општине Ћићевац	17
3.5. Социјална заштита на територији општине Ћићевац	19
3.6. Безбедност жена на територији општине Ћићевац	20
3.7. Спорт и рекреација на територији општине Ћићевац	23
3.8. Друге теме од значаја за положај жена у општини Ћићевац	24
4. Стратешки циљеви и активности	29
Литература	43

УВОД

Општина Ћићевац потписала је 2021. године *Европску повељу за родну равноправност на локалном нивоу*, уз овлашћење Скупштине општине Ћићевац одржане дана 15.10.2021. године. На овај начин, локална самоуправа општине Ћићевац исказала је спремност и политичку вољу да унапреди локалне политике и поступање у области родне равноправности и унапређења положаја жена у општини Ћићевац.

Европска повеља за родну равноправност на локалном нивоу је документ који политички обавезује, али је уједно и практичан алат који помаже локалним самоуправама да у своје политике уграде принцип родне равноправности и људских права. Сви градови и општине који потпишу Европску повељу за родну равноправност на локалном нивоу обавезују се да ће припремити акциони план у року од две године у којем ће одредити приоритете, активности и определити средства за спровођење планираних активности.

Имајући у виду да општина Ћићевац до сада није имала Локални акциони план за унапређење положаја жена и родне равноправности, Савет за родну равноправност општине Ћићевац иницирао је потписивање Европске повеље за родну равноправност и припремио предлог пројекта по конкурс у оквиру програма „Кључни кораци ка родној равноправности“, са циљем прибављања финансијске подршке за спровођење истраживања и консултативног процеса на територији општине Ћићевац. На овај начин, осигурано је да процес припреме и израде Локалног акционог плана буде спровођен уз менторску подршку Агенције за регионални развој расинског округа, у сарадњи са свим заинтересованим актерима/кама и на основу приоритетних потреба жена са територије општине Ћићевац, утврђених путем истраживања.

Пројекат „Креирање политике једнаких могућности у општини Ћићевац“ подржан је од стране Агенције Уједињених нација за родну равноправност и оснаживање жена у Србији (UN Women), у оквиру пројекта „Кључни кораци ка родној равноправности, фаза II“, који финансира Европска унија.

1. МЕЂУНАРОДНИ И НАЦИОНАЛНИ ЗАКОНСКИ ОКВИР РОДНЕ РАВНОПРАВНОСТИ

Законодавни оквир за израду Локалног акционог плана за унапређење положаја жена и родне равноправности (у даљем тексту: ЛАП) чине међународни ратификовани уговори и национални прописи о родној равноправности и забрани дискриминације, као и *Закон о планском систему* са пратећим подзаконским документима.

1.1. Међународни правни оквир родне равноправности

Међународни правни оквир у области родне равноправности и заштите жена од дискриминације чине међународни уговори о људским правима, који гарантују право на равноправност и недискриминацију. Универзални међународни антидискриминациони правни оквир чине конвенције Уједињених нација (УН) о људским правима и забрани дискриминације:

- *Универзална декларација о људским правима* (1948);
- *Међународни пакт о економским, социјалним и културним правима* (1966);
- *Међународни пакт о економским, социјалним и културним правима* (1966);
- *Међународна конвенција о укидању свих облика расне дискриминације* (1965);
- *Конвенција Уједињених нација о правима детета* (1989);
- *Конвенција о правима особа са инвалидитетом* (2006).

Конвенција Уједињених нација о укидању свих облика дискриминације жена (CEDAW, 1979) најважнији је универзални документ о правима жена, а њен општи оквир чине остваривање суштинске једнакости жена и мушкараца, забрана дискриминације жена и обавезе држава потписница.

На регионалном нивоу, за Србију су значајни документи Савета Европе о људским правима, недискриминацији и родној равноправности. Најважнија регионална конвенција

је *Европска конвенција за заштиту људских права и основних слобода* (1950), која забрањује дискриминација у уживању права и слобода гарантованих конвенцијом по било ком основу.

Поред тога, значајна је и *Конвенција Савета Европе о спречавању и борби против насиља над женама и насиља у породици* (2011), донета са циљем успостављања нулте толеранције на насиље према женама и насиље у породици, као и са циљем сузбијања свих облика дискриминације према женама и промовисања једнакости жена и мушкараца.

Европска Повеља о родној равноправности на локалном нивоу (2006), заснована је на начелима која говоре о томе да је равноправност жена и мушкараца је фундаментално право, да се морају се решавати питања вишеструке дискриминације и хендикепа како би равноправност била загарантована, да је подједнако учешће жена и мушкараца у процесима одлучивања предуслов за демократско друштво, да је елиминисање родних стереотипа фундаментално за постизање равноправности између жена и мушкараца; да је увршћивање родних ставова у све активности локалне и регионалне управе неопходно у процесу побољшања равноправности између жена и мушкараца и да је правилно обезбеђивање ресурса за акциони план и програм је неопходан алат у унапређивању родне равноправности.

1.2. Национални законодавни оквир родне равноправности

Поред међународног оквира који је обавезујући за Србији, национални правни оквир забране дискриминације и родне равноправности у Републици Србији је солидан и у великој мери усаглашен са међународним стандардима. *Уставом Републике Србије* забрањена је дискриминација и прописано је да су пред Уставом и законом сви једнаки, као и да свако има право на једнаку законску заштиту, без дискриминације. Са аспекта положаја жена, веома је важно што је Уставом изричито прописано да се не сматрају дискриминацијом посебне мере које Република Србија може увести ради постизања пуне равноправности лица или групе лица која су у суштински неједнаком положају са другим грађанима. *Уставом Републике Србије* прописано је да држава јемчи равноправност жена и мушкараца и развија политику једнаких могућности.

Закон о забрани дискриминације је општи закон којим је успостављен свеобухватан систем заштите од дискриминације. Овим законом је уређена општа забрана дискриминације, облици и случајеви дискриминације, као и поступци заштите од дискриминације.

Закон о равноправности полова је посебан антидискриминациони закон којим се уређује стварање једнаких могућности остваривања права и обавеза жена и мушкараца, предузимање посебних мера за спречавање и отклањање дискриминације засноване на полу и роду, као и поступак правне заштите од дискриминације. Забрањена је непосредна и посредна дискриминација, прописано је предузимање посебних мера за постизање равноправности полова, посебно у областима запошљавања, социјалне и здравствене заштите, породичних односа, образовање, култура и спорт, као и јавни и политички живот. Овим законом је прописано да органи јавне власти развијају активну политику једнаких могућности у свим областима друштвеног живота.

Законом о равноправности полова прописане су обавезе органа јединица локалне самоуправе: органи јединица локалне самоуправе, у оквиру својих надлежности, обезбеђују равноправност полова и остваривање једнаких могућности; подстичу и унапређују равноправност полова, у оквиру својих надлежности и послова везаних за равноправност полова.

2. ПРОЦЕС ИЗРАДЕ ЛОКАЛНОГ АКЦИОНОГ ПЛАНА

Процес израде акционог плана за унапређење положаја жена и родне равноправности у општини Ћићевац део је пројекта „Креирање политике једнаких могућности у општини Ћићевац“ подржаног од стране Агенције Уједињених нација за родну равноправност и оснаживање жена у Србији (UN Women), у оквиру пројекта „Кључни кораци ка родној равноправности, фаза II“, који финансира Европска унија.

Општина Ћићевац определила се за израду овог документа одлуком о усвајању *Европске повеље о родној равноправности на локалном нивоу* Скупштине општине Ћићевац бр. 561-4/21-02 од 15. октобра 2021. године. Обавезан је Савет за родну равноправност општине Ћићевац да приступи изради Локалног акционог плана за унапређење положаја жена и родне равноправности, у складу са одредбама *Европске повеље о родној равноправности на локалном нивоу*.

Са овим циљем, надаље су спроведене следеће активности:

- Решењем председнице општине бр. 561-2/21-04 од 10.2.2021. године, формирана је Радна група за израду и имплементацију локалног акционог плана за родну равноправност. Радну групу чиниле/и су представнице и представници Савета за родну равноправност, Општинске управе, Основне школе „Доситеј Обрадовић“ и Центра за социјални рад за општине Варварин и Ћићевац са седиште, у Ћићевцу.
- Како би се обухватио већи број представника/ца институција, организација цивилног друштва и других заинтересованих страна, спроведен је поступак проширивања постојеће Радне групе и упућен захтев за проширење.
- Решењем председнице општине бр. 561-9/22-04 од 22.9.2022. године, проширена је Радна група за израду и имплементацију локалног акционог плана за родну равноправност. Проширени састав чиниле/и су представнице/и Црвеног крста Ћићевац, Основне школе „Војвода Пријезда“ Сталаћ, Националне службе за запошљавање, Дома здравља Ћићевац, Полицијске станице Ћићевац, Удружења

„Вилин дом“ Сталаћ, Удружења жена „Уна“ Ћићевац, „Удружења жена „Пешчаник“ Крушевац, службеница Општинске управе на пословима родне равноправности, чланица Комисије за родну равноправност.

- Спроведен је консултативни процес руковођен од стране Агенције за регионални развој расинског округа, у оквиру којег су одржана 4 састанка Радне групе за израду и имплементацију локалног акционог плана за родну равноправност. На састанцима су анализирани подаци који се односе на општину а који су доступни на сајту Републичког завода за статистику и локалне евиденције институција и организација са територије општине Ћићевац. Анализирани су подаци добијени истраживањем, израђена SWOT анализа и дефинисане приоритетне области кроз које ће се унапређивати положај жена и родна равноправност у општини Ћићевац у наредном периоду.
- Са циљем утврђивања ставова жена са територије општине Ћићевац, а за потребе израде Локалног акционог плана за унапређење положаја жена и родне равноправности, спроведено је анкетно испитивање на узорку од 188 жена са територије општине Ћићевац. Истраживање је спроведено у периоду од 20. августа до 30. септембра 2022. године. За анкетирање је коришћен упитник који је садржао питања затвореног и отвореног типа. Упитник се састоји од 48 питања. Упитник је био доступан у штампаном и онлајн формату, а 3 особе биле су ангажоване за пружање додатне помоћи и подршке испитаницама приликом попуњавања. Упитник обухвата, поред основних података о учесницама, и значајне аспекте свакодневног живота појединца као што је област здравства, образовања, спорта, културе, запошљавања, задовољства животом, као и испитивање положаја жена и родне равноправности. У укупном узорку учесница заступљене су 3 старосне категорије, од 15-30 година (30%), од 31-65 година (57%) и група жена са 65 и више година (11%).
- Реализовано је укупно 9 фокус група на територији општине Ћићевац, на узорку од 86 жена. Фокус групе реализоване су у сарадњи са суграђанима/кама, председницима Месних заједница и представницама удружења и то у периоду од 25. септембра до 1. октобра 2022. године. Прва фокус група одржана је 25.9.2022.

године у месној заједници Град Сталаћ, друга такође 25.9.2022. године у месној заједници Сталаћ, трећа фокус група одржана је 26.9.2022. године у Ћићевцу, четврта 27.9.2022. године у Плочнику, пета 28.9.2022. године у Мрзеници, шеста 29.9.2022. године у Лучини, седма 30.9.2022. године у месној заједници Појате, осма 01.10.2022. године у месној заједници Браљина и девета фокус група одржана је 01.10.2022. године у месној заједници Трубареву. Фокус групу у Месној заједници Мојсиње није било могуће реализовати услед немогућности приступа селу и изузетно малог броја становника/ца. Од 86 жена које су узеле учешће у реализацији фокус групе, 73 припадају месним заједницама сеоског типа, што представља фактор маргинализације којим су све изложене. Према расположивим информацијама, процењује се и да је међу учесницима било и оних које су изложене и додатним факторима маргинализације, тј. вишеструкој маргинализацији. Као додатни фактори маргинализације код учесница препознати су и: искуство насиља (3,49%), припадност ромској националној мањини (15,12%), припадност старијој узрасној категорији (29,07%), присуство инвалидитета код саме жене или код члана породице (5,81%), присуство тешкоћа у области ментаног здравља (1,16%), искуство самосталне бриге о деци (6,98%), припадност узрасној категорији младих (22,09%).

- **Јавна расправа о нацрту Локалног акционог плана за унапређење положаја жена и родне равноправности у општини Ћићевац трајала је од 8. новембра до 28. новембра 2022. године. У оквиру јавне расправе одржана је и трибина 28.11.2022. године, а нацрт документа био је доступан у истом периоду на интернет презентацији општине Ћићевац, са упутством о начину достављања писаних коментара.**

3. АНАЛИЗА СТАЊА

Ћићевац се сматра веома старим насељем, а име је добио по староседеоцима племена Ћићена, који су живели у области планине Ћићевице на Косову, код Вучитрна, а који су касније населили ову средину бавећи се сточарством. Насеље се први пут помиње у повељи Кнеза Лазара из 1375. године као село Кикевче. Ћићевац је проглашен за варошицу 1928. године, а 27. јуна 1957. године је добио статус општине, и та датум се обележава као Дан Општине Ћићевац.

Општина Ћићевац једна је од општина Расинског управног округа, налази се у централној Србији. Простире се на 124 км² површине и спада у групу мањих општина у Србији. Граничи се са општином Параћин са северне стране, са општином Ражањ са источне, са општином Варварин са западне стране и са градом Крушевцем са југо-западне стране. На територији општине се укрштају Коридор X, којим пролазе железничка пруга и аутопут Београд - Ниш, и Моравски коридор, којим пролази железничка пруга Сталаћ – Краљево и у оквиру кога се гради аутопут Појате - Прељина. На територији општине Ћићевац, код места Саставци, у непосредној близини Мојсињске планине, свој ток завршавају Западна Морава и Јужна Морава и њиховим спајањем настаје Велика Морава.

Општина Ћићевац обухвата 10 насељених места од којих је највећи Ћићевац, који је уједно и административни центар општине. Друго насеље по величини је Сталаћ, затим следе Појате, Лучина, Град Сталаћ, Плочник, Мрзеница, Трубареве, Браљина и Мојсиње.

Општина Ћићевац је према Попису из 2011. године имала 9476 становника, од чега је у насељеном месту Ћићевац, седишту општине, живело 4667 становника, односно скоро 50% становништва, а у осталих 9 насељених места 4809 становника. Када се посматра полна структура становника општине, скоро да је подједнак број мушкараца и жена (4180 : 4226). Просечна густина насељености је износила 76,42 становника по км². Највећи број

становника општине Ћићевац чине Срби (95,7%), са веома малим учешћем Рома (1,8%) и осталих (2,5%).

Укупан број становника у општини Ћићевац се већ дуже време, из године у годину смањује. Према пројекцији Републичког завода за статистику у општини је средином 2021. године живело 8264 становника/ца, од чега 4105 особа мушког пола и 4159 особа женског пола.

Органи локалне самоуправе у Ћићевцу су следећи: Скупштина општине, председник/ца Општине, Општинско веће и Општинска управа. У складу са законом којим се уређује правобранилаштво, орган Општине је и Општинско правобранилаштво.

Скупштина општине Ћићевац је највиши орган општине и чини је 25 одборника/ца, од чега је 7 женског пола (28%). Радом Скупштине руководи председник/ца Скупштине општине који се бира из реда одборника/ца.

Актуелно је на функцији председнице општине Ћићевац жена, као и на функцији начелнице општинске управе и шефице рачуноводства. Општинско веће чине председница Општине, заменик/ца председника/це Општине и 5 чланова. Актуелно у општинском већу нема жена, изузев председнице општине.

Процент жена на одборничкој функцији у Скупштини општине Ћићевац износи 24%. Савет за родну равноправност општине Ћићевац формиран је октобра 2020. године Решењем Скупштине општине Ћићевац. Општина до сада није имала Локални акциони план за родну равноправност, нити акциони план за младе, унапређење положаја особа са инвалидитетом или особа ромске националности. Решењем Скупштине општине Ћићевац бр. 561-4/22-02 од 20. маја 2022. године формирана је Комисија за родну равноправност општине Ћићевац, коју чини председница и 6 чланова/ица, од чега је троје женског и троје мушког пола.

Програмско буџетирање је уведено 2015. године, а родно одговорно буџетирање је уведено 2018. године, па је већ у 2021. години родно одговорним буџетом обухваћено 3 програма.

У оквиру спроведеног истраживања, на питање које се односило на **перцепцију равноправности између мушкараца и жена у доношењу одлука на територији општине Ћићевац**, 63% учесница истакло је да мушкарци више учествују у доношењу

одлука, док 31% њих сматра да мушкарци и жене подједнако учествују у доношењу одлука, а само 4% сматра да жене више учествују у доношењу одлука. Ови подаци у складу су и са подацима добијеним кроз фокус групе, где су учеснице такође истакле став да мушкарци имају „више права“ у односу на жене са територије општине Ћићевац, што уочавају и као друштвени проблем. Нешто другачије ставове исказале су учеснице фокус група у Град Сталаћу и Мрзеници, сматрајући да су жене и мушкарци равноправни.

На нивоу целог узорка 45% жена сматра да немају могућности да учествују у доношењу одлука, њих 41% се определило за одговор „можда“, док 13% сматра да жене имају исте могућности да учествују у доношењу одлука као мушкарци.

На територији општине Ћићевац постоје два удружења жена и то: Удружење “Вилин дом” из Сталаћа и Удружење жена “Уна” из Ћићевца. Поред тога, деловање на територији општине Ћићевац остварују и удружења жена из суседног града Крушевца и то: “Пешчаник”, “Романицикна” и “Алтернативни центар за девојке”.

На питања која су се односила на **узнатост са радом женских удружења на територији општине Ћићевац и у ширем окружењу**, 43% испитаница истакло је да уопште није упознато са радом женских удружења на територији општине Ћићевац, док 55% жена није упознато са радом женских удружења у ширем окружењу. Овим се може закључити да треба радити на активизму односно мотивисању жена да се више ангажују кроз удружења.

3.1. Индекс друштвеног развоја општине Ћићевац

На сајту Тима за социјално укључивање и смањење сиромаштва доступни су подаци који приказују Индекс друштвеног развоја општине Ћићевац. Према овим подацима, општина Ћићевац је 2018. године била умерено погодна у погледу квалитета живота, што показује чињеницу да је била сврстана међу средње развијене општине у неколико области у оквиру Индекса друштвеног развоја. Године 2018. Просечна старост у Ћићевцу је износила 45,6 година. У периоду од 2011. до 2018. године, укупни индекс зависности је порастао са 52,29% на 56,36%, а индекс зависности старих са 31,53% на 37,41%.

Економска активност представља важно средство за постизање вишег животног стандарда. У Ћићевцу је 2018. године просечна нето израда износила 36.751 динар, што је било испод просека Републике Србије од 49.650 динара. У погледу запослености, 41,3% особа, старости од 15 до 64 године у Ћићевцу је имало формално запослење, што је било испод просека запослености од 46,59% на нивоу Републике Србије. У периоду 2011-2018. године стопа незапослености у Ћићевцу се смањила са 42,62% на 26,08%.

Добро образовање важан је предуслов за проналажење посла. У Ћићевцу су 2018. године припремни предшколски програм похађала и деца из других општина (обухват деце одговарајућег узраста био је 113,4%), а 88,5% деце је било укључено у основно образовање. Стопа одустајања од школовања у основном образовању у Ћићевцу се није значајно променила у периоду од 2011. до 2018. године и 2018. је износила 0%.

У погледу здравља и здравствене заштите, општина Ћићевац је 2018. година спадала међу више погодне општине у Србији. Очекивано трајање живота на рођењу у Ћићевцу је 2018. године било 76,67 година. Број лекара на 1.000,00 становника се повећао са 1,2 у 2011. години на 1,4 у 2018. години.

Брига о социјално угроженима и старима један је од важних аспеката друштвеног развоја. Удео корисника новчане социјалне помоћи у укупном броју становника је 2018. године био 1,8%, што је било мање од 3,5%, колико је износио удео корисника новчане социјалне помоћи на нивоу Републике Србије. Просечна пензија у Ћићевцу износила је 21.070,00 динара. Расходи за социјално осигурање и социјалну заштиту по становнику су порасли у периоду 2011-2018. године, са 266,00 динара на 2.113,00 динара.

Када је реч о осталим показатељима квалитета живота, општина Ћићевац је 2018. година спадала у погодне општине у Србији. Стопа осуђених пунолетних починилаца кривичних дела се у периоду од 2011. до 2018. године смањила са 0,3% на 0,12%, док се стопа малолетних починилаца кривичних дела смањила са 1,64% на 0%. Када је реч о насиљу у породици, удео деце жртава насиља у породици у Ћићевцу је 2018. Године износио 0,3%, а удео жена жртава породичног насиља 0,82%. Друштвена партиципација мерена излазношћу грађана/ки на изборе била је 78,08% током претходних избора, што је изнад просека Републике Србије од 56,22%.

3.2. образовање на територији општине Ћићевац

Образовна структура становништва општине Ћићевац је на ниском нивоу. Према Попису становништва из 2011. године, у општини је чак 47,77% становништва старијег од 15 година без школске спреме, са непотпуним или завршеним основним образовањем. Приметно је да је образовна структура још неповољнија када је у питању становништво женског пола, као и становништво које живи у руралном делу општине.

На територији општине Ћићевац постоје две основне школе, једна средња школа (одељење Економско – трговинске школе Крушевац) и предшколска установа. Школским образовањем је у школској 2021/22 години обухваћено 623 деце, од чега 538 основно-школским, а 85 средње-школским образовањем.

Основна школа „Доситеј Обрадовић“ у Ћићевцу обухвата матичну школу у Ћићевцу и подручна одељења у Појатама, Плочнику и Лучини. У школску 2022/2023. годину уписано је укупно 407 ученика/ца, од тога 218 девојчица и 189 дечака.

Запослених у школи има укупно 6, од тога 50 жена и 16 мушкараца. Број наставног особља је 44 од ког је 33 жена, а број ненаставног особља је 22 од ког је број жена 17, што указује да је запослено више жена него мушкараца.

Основна школа „Војвода Пријезда“ у Сталаћу обухвата матичну школу у Сталаћу и подручна одељења у Град Сталаћу и Мрзеници. У школску 2022/2023. годину уписано је укупно 113 ученика/ца, од тога 63 девојчице и 50 дечака, док је претходне школске године, уписано укупно 127 ученика од чега 66 девојчица и 61 дечак.

Упоредни приказ података од пре десет година (школске 2012/2013. године уписано је 191 ученика/ца, а школске 2013/2014. године уписано је 182 ученика/ца) указује на то да се у периоду за десет година број ученика смањио за 40,84%.

Запослених у школи има укупно 41, од тога 28 жена и 13 мушкараца. Број наставног особља је 29 од ког је 19 жена, а број ненаставног особља је 12 од ког је број жена 9, што указује да је запослено више жена него мушкараца.

Предшколска установа „Чаролија“ уписала је у 2021. години укупно 202 деце, при чему је обухват деце узраста 0-3 године 18,4%, а деце узраста од 3 године до поласка у припремни предшколски програм 78,2% . Предшколска установа има значајан недостатак

капацитета у односу на потребе и неопходно је проширење капацитета постојећих или изградња новог објекта.

У оквиру спроведеног истраживања, на питање које се односило на **перцепцију доступности едукативних садржаја на територији општине Ћићевац**, испитанице су се изјасниле на следећи начин: 56% сматра да су едукативни садржаји у мањој мери доступни, 23% сматра да су едукативни садржаји у већој мери доступни, 12% сматра да су потпуно доступни, док 8% наводи да су им едукативни садржаји на територији општине Ћићевац недоступни.

Као **препоруке за унапређење области образовања / едукације на територији општине Ћићевац**, учеснице су истакле: проширење понуде едукативних садржаја (36%), информисање и едукација становништва о значају укључивања у едукативне садржаје (22%), креирање бесплатних понуда едукативних садржаја (20%).

3.3. Запошљавање на територији општине Ћићевац

Општина Ћићевац поседује *Локални акциони план за запошљавања за 2022. и 2023. годину*, који доприноси унапређењу стања у области запошљавања на локалном нивоу. Кроз овај документ извршена је и анализа социо – економског стања у јединици локалне самоуправе, те се добијају подаци о томе да су најзаступљеније привредне гране у општини Ћићевац: дрвно-прерађивачка индустрија, индустрија грађевинског материјала, трговина, угоститељство, пољопривреда и саобраћај.

На територији општине регистровано је укупно 463 правних и физичких лица. Укупан број запослених је 2325 лица, од тога 1900 у привреди и 425 предузетника/ца и лица запослених код њих.

На евиденцији НСЗ у Ћићевцу, закључно са децембром 2021. године, има 712 лица, од којих су 431 жене. Основни индикатори тржишта рада у 2021. години у односу на 2020. годину бележе позитивне трендове, број незапослених је смањен за 103 лица.

Неравноправан положај полова на тржишту рада је и даље присутан. Стопа незапослености жена у 2021. години износи 60,53%, а мушкараца 39,47%.

Када је у питању старосна структура, број незапослених лица по свим категоријама се смањило у 2021. години у односу на 2020. годину. Једино је дошло до незнатног

повећања броја незапослених старијих од 50 година. Процент дугорочно незапослених и даље је висок и креће се око 60% од укупног броја незапослених.

Привредни потенцијали општине Ћићевац се огледају пре свега у чињеници да се општина налази на Коридору 10 и да кроз њену територију пролазе важне друмске и железничке саобраћајнице: ауто-пут Београд –Ниш (који даље води за Бугарску, Турску и Грчку), будући Моравски коридор Појате- Прељина, регионални пут према Крагујевцу, затим железничка пруга Београд –Ниш. У наредном периоду очекује се изградња брзе пруге Београд – Ниш, која ће имати велики значај за нашу општину.

У општини постоје две индустријске зоне. Индустријска зона „Појате“ се налази у истоименом месту и непосредној близини ауто-пута. У њој већ послује десетак предузећа. Индустријска зона није потпуно опремељена (недостају градска водоводна мрежа, канализација и гас). Друга индустријска зона је „Кошари“ која се налази на путу за Варварин. У овој индустријској зони, тек од недавно је почела значајнија изградња производно-пословних погона. Она, такође, није комплетно опремељена инфраструктуром.

На територији општине око 70% становништва бави се пољопривредном производњом. Међутим, начин производње је застарео и углавном се производи у малим количинама и за сопствене потребе. Не постоји организован наступ на тржишту пољопривредних производа, а едукација пољопривредних произвођача и примена нових технологија у производњи је на ниском нивоу.

Локалним акционим планом општине Ћићевац за запошљавања за 2022. и 2023. годину предвиђене су следеће мере активне политике запошљавања: стручна пракса, програм јавних радова и субвенције за samozapoшљавање. У оквиру мере која се односи на подршку samozapoшљавању, жене су препознате као осетљива категорија становништва, која има приоритет код одобравања субвенција. Поред тога, препознате су и осетљиве категорије: млади до 30 година старости, Роми/киње, вишкови запослених, особе са инвалидитетом, чиме се увећавају шансе за одобравање субвенције женама које се суочавају са једним или више фактора маргинализације препознатих овим документом.

У оквиру спроведеног истраживања на питање које се односило на **процену задовољства могућностима за живот и рад на територији општине Ћићевац**, на целом узорку 61% жена се изјаснило да су и задовољне и незадовољне, 19% су углавном

задовољне, 16% је углавном незадовољно и 2% је потпуно задовољно могућностима за живот и рад.

Кроз фокус групе, као највеће проблеме везане за запошљавање жена у општини Ћићевац, учеснице су истакле недовољан број радних места, као и лошу организацију или непостојање превоза (нарочито у МЗ Браљина, Трубарево, Плочник и Лучина). Учеснице из Сталаћа су међу препреке при запошљавању истакле и ситуацију рађања и мајчинства, односно усклађивања обавеза према послу и бриге о деци.

У оквиру питања које се односило на **могућности samozapošljavanja на територији општине Ћићевац**, размишљање о samozapošljavanju кроз покретање сопственог бизниса потврђује 21% испитаница из целог узорка, 73% негира да размишљају о покретању сопственог бизниса, 4% њих је водило свој бизнис и 4% има сопствено предузеће. Испитанице које су навеле да размишљају о сопственом бизнису навеле су и делатност - угоститељство, такси служба, психотерапијско саветовалиште, дечија играоница, трговина, посластичарство, фарма оваца и сл.

3.4. Здравствена заштита на територији општине Ћићевац

Питањима заштите и унапређења здравља грађана и грађанки општине Ћићевац баве се Дом здравља Ћићевац и Црвени крст Ћићевац.

Решењем Скупштине општине Ћићевац бр. 510-4/22-02 од 29. августа 2022. године формиран је Савет за здравље, као посебно стално радно тело Скупштине општине Ћићевац. Савет броји 7 чланова/ица, од којих су 4 особе женског, а 3 особе мушког пола.

У обављању здравствене делатности на примарном нивоу Дом здравља пружа превентивне, дијагностичке, терапијске и рехабилитационе услуге из области опште медицине, медицине рада, здравствене заштите деце, здравствене заштите жена, стоматолошке здравствене заштите деце и одраслих, патронаже, лабораторијске, рентген и ултразвучне дијагностике, кућног лечења и хитне медицинске помоћи. У оквиру установе доступна је и служба за здравствену заштиту жена где се обављају редовни гинеколошки систематски прегледи, колпоскопски прегледи, гинеколошки прегледи, као и праћење трудноће.

Здравствена заштита се пружа у објектима Дома здравља у Ћићевцу, у здравственој станици у Сталаћу и амбулантима у Плочкику, Браљини и Трубареву. Током пандемије КОВИД-19 због повећаног оптерећења система здравствене заштите иста је била пружана само у централном објекту у Ћићевцу.

Здравствену заштиту на секундарном нивоу грађани/ке општине Ћићевац остварују углавном у Општој болници Крушевац. Активности у вези јавног здравља на територији општине Ћићевац реализује Завод за јавно здравље Крушевац

Увидом у документацију Црвеног крста Ћићевац долази се до информација о томе да се њихове активности између осталог односе и на промоцију и омасовљавање добровољног даваштва крви, здравствено превентивну делатност, прву помоћ и деловање у несрећама. Своје програме спроводе кроз активности промоције добровољног даваштва крви, активности здравствено – превентивне делатности, промоције здравих стилова живота и превенције болести зависности, активности информисања грађана/ки о значају познавања лаичке прве помоћи, и др.

У оквиру спроведеног истраживања, на питање које се односило на **изражавање степена задовољства здравственим услугама на територији општине Ћићевац**, приближно исти проценат учесника се изјаснило да су им здравствене услуге потпуно доступне (34,2%) и да су им здравствене услуге у мањој мери доступне (34,8%), док се 31% учесника изјаснило да су им у већој мери доступне услуге здравствене заштите.

У односу на место становања, 40% испитаница из Ћићевца изјаснило се да су им у мањој мери доступне услуге здравствене заштите, 35% да су потпуно доступне и 25% да су у већој мери доступне. Испитанице из Сталаћа су се у 43% изјасниле да су им у мањој мери доступне услуге здравствене заштите, 35% да су им доступне у већој мери и 22% да су им потпуно доступне. Из Град Сталаћа 40% испитаница наводи да су им у мањој мери доступне услуге здравствене заштите, у већој мери доступне 40% и за потпуно доступне се определило 20% њих. Испитанице из Лучине су највећим делом потпуно задовољне доступношћу услугама здравствене заштите - 54%, затим 31% је у већој мери задовољно доступношћу услугама и у мањој мери 25%.

Узевши у обзир припадност одређеним старосним групама, учеснице које припадају категорији од 15 до 30 година су у већој мери задовољне доступношћу услугама

здравствене заштите (37%), док је 34% њих потпуно задовољно, а 29% њих се изјаснило да су им здравствене услуге у мањој мери доступне. Учеснице које припадају старосној категорији од 31-65 година се изјаснило да су им у мањој мери доступне услуге здравствене заштите (37%), затим 35% се изјаснило да су им потпуно доступне услуге здравствене заштите и 28% да су им у већој мери доступне здравствене услуге. Жене које имају 65 или више година су у истом проценту се изјасниле да су им потпуно доступне услуге здравствене заштите и да су им у мањој мери доступне услуге здравствене заштите (36%), а 28% жена да су им у већој мери доступне услуге здравствене заштите.

Као препоруке за унапређење услуга здравствене заштите на територији општине Ћићевац, на нивоу целог узорка, 60% жена сматра да је најважније проширити понуду здравствених услуга, затим 43% учесница сматра да треба смањити време чекања на медицинске процедуре, 38% жена сматра да треба радити на унапређењу квалитета већ постојећих здравствених услуга, 23% сматра да треба радити на развоју приватног сектора, док 14% испитаница сматра да треба радити на једнаком третману пацијената.

У оквиру спроведених фокус група, учеснице и свим месним заједницама општине Ћићевац указале су на потребу ангажовања лекара у местима у којим живе, осим у Ћићевцу где су учеснице истакле да је потребно унапредити организацију рада Дома здравља, као и начин коришћења већ постојеће опреме, а уз то и да је потребно осавременити уређаје Дому здравља, пре свега у ординацији гинекологије.

3.5. Социјална заштита на територији општине Ћићевац

Кључне институције у области социјалне заштите су Општина Ћићевац и Центар за социјални рад за општине Варварин и Ћићевац са седиштем у Ћићевцу. Општина Ћићевац обезбеђује остваривање одређених права свом становништву дефинисана *Одлуком о социјалној заштити општине Ћићевац* и *Одлуком о финансијској подршци породици са децом општине Ћићевац*, које је усвојила Скупштина општине Ћићевац. У оквиру Општинске управе Ћићевац постоји Одсек за друштвене делатности, скупштинске, опште и заједничке послове који обавља послове из области социјалне заштите у надлежности локалне самоуправе.

По важећој *Одлуци о социјалној заштити општине Ћићевац*, локална самоуправа финансира остваривање одређених права и услуга из ове области: Право на једнократну помоћ, Право на опрему корисника за смештај у установу или другу породицу, Право на новчану накнаду за свако новорођено дете и новчану накнаду породиљама, Право на путне трошкове и исхрану пролазника, Право на накнаду трошкова сахране и Право на бесплатан оброк.

Према подацима Центра за социјални рад за општине Варварин и Ћићевац са седиштем у Ћићевцу, током 2021. године на евиденцији Центра за социјални рад било је укупно 581 корисника/ца услуга, а од тог броја 58,7% су жене (341). Најбројнија је популација одраслих лица (44,58% укупног броја), а потом следе: популација старијих (33,56%), деце (12,05%) и младих (9,81%). Осим у групацији деце, у другим групацијама заступљенији је женски пол.

Право на новчану социјалну помоћ у извештајној години просечно је месечно користило 70 породица, док је право на једнократну новчану помоћ остварило 188 особа, од чега је 101 особа упућена на остваривање овог права кроз добровољно радно ангажовање.

Као посебно осетљиве групе корисника/ца, установа Центар за социјални рад препознаје: жртве насиља, занемарене особе и особе у ризику од занемаривања, социо-материјално угрожена лица, старија лица и особе са инвалидитетом.

Услуге социјалне заштите у општини Ћићевац развијене су у недовољној мери, иако јесу препознате *Одлуком о социјалној заштити општине Ћићевац*. Током 2021. године и актуелно спороводи се једна услуга и то *Лични пратилац детета*. На територији општине Ћићевац нема акредитованих пружаоца услуга социјалне заштите.

У оквиру спроведених фокус група, учеснице су у свим месним заједницама указале на потребу за организовањем бриге о старијим особама, односно услуге *Помоћ у кући за старије особе*.

3.6. Безбедност жена на територији општине Ћићевац

На евиденцији Центра за социјални рад у Ћићевцу, у 2021. години евидентирано 23 особа са искуством насиља - млади: 2 (женско); одрасли: 14 (1- мушко; 13- женско);

остарели: 7 (1- мушко; 6 - женско). Примењени облици заштите били су: пружање материјалне, правне или стручно саветодавне подршке жртви насиља у ЦСР , као и упућивање жртве на услуге других установа.

У току 2021. године од стране полицијских службеника у 18 случаја изречена је мера привременог удаљења учиниоца из стана и мера привремене забране учиниоцу да контактира жртву насиља и прилази јој (од стране суда мера је продужена у свим случајевима). Изречене су и 23 хитне мера привремене забране учиниоцу да контактира жртву насиља и прилази јој (од стране суда мера је продужена у свим случајевима).

Службе Центра за социјални рад и Полицијске станице Ћићевац по питању превенције и сузбијања насиља на територији општине Ћићевац остварују сарадњу и кроз заједничко учешће у Групи за координацију и сарадњу формираној при Основном јавном тужилаштву Крушевац.

Питањима безбедности жена на територији општине Ћићевац, поред надлежних институција, баве се и удружења жена и то „Уна“ из Ћићевца и „Пешчаник“ из Крушевца. Увидом у извод из *Извештаја о резултатима истраживања о личној сигурности и безбедности грађанки у Расинском округу током пандемије изазване корона вирусом*, који су ова удружења припремила, добијају се следећи подаци. На питање везано за то од чега највише страхују, испитанице су се у највећем броју изнеле страхове који се односе на тада актуелну пандемију корона вируса, могућност угрожавања безбедности у јавном простору, било од стране физичких лица или паса луталица, док је само маи број испитаница изнело страхове везано за могућност угрожавања безбедности као последицу породичног насиља.

Међу најугроженијим категоријама жена по питању безбедности, испитанице су препознале пре свега сиромашне особе, а затим и особе женског пола, децу, особе са инвалидитетом LGBTIQ особе и др.

На питање које се односи на врсту доживљеног насиља, испитанице су у највећој мери истакле вербално насиље (28,9%), визуелно насиље, нпр.зурење, церење и сл. (21,7%), насилан физички напад (6%), физичко насиље (5%), ухођење (2,4%).

У оквиру спроведеног истраживања, на питање које се односило на питање које се односило на **перцепцију безбедности на територији општине Ћићевац**, на целом

узорку, као потпуно безбедно се изјаснило 28% жена, 63% њих се осећају углавном безбедно, док се 6% углавном не осећају безбедно, а само 1% учесница се не осећа безбедно на територији општине Ћићевац. Учеснице пројекта које су се изјасниле да се не осећају безбедно навеле су следеће разлоге:

- пси луталице на улицама;
- брза вожња аутомобилима;
- недовољно поверења у службу полиције;
- лоша расвета улица.

Испитанице из свих месних заједница изјасниле су се да се већим делом осећају углавном безбедно и то: Ћићевац 68%, Сталаћ 67%, Град Сталаћ 60%, Лучина 56%. Потпуно безбедно се осећају у Ћићевцу 26%, у Сталаћу 23%, у Град Сталаћу 33% и у Лучини 41%. Опцију која говори о томе да се углавном не осећају безбедно одабрале су испитанице у следећим процентима: у Ћићевцу 6%, у Сталаћу 10%, у Град Сталаћу 7% и у Лучини 2%. За опцију која говори о томе да се не осећају безбедно определило се 4% испитаница и то из Лучине.

Обзиром на старосне категорије, већина жена од 15-30 година се осећа углавном безбедно (62%), као и већина жена од 31-65 година (62%) и преко 65 година (78%). Потпуно безбедно, у групи од 15-30 година, се осећа 31% испитаница, а углавном се не осећају безбедно 7% њих. У групи од 31-65 година, 32% жена се осећа потпуно безбедно, 6% се углавном не осећа безбедно, а 1% се не осећа безбедно.

Као **препоруке за унапређење безбедности жена на територији општине Ћићевац**, учеснице, на нивоу целог узорка, су истакле да је веће ангажовање жена кроз удружења (активизам) један од најважнијих мера унапређења безбедности у општини (80%), затим појачање полицијског присуства на улицама (54%), поштравање правних норми (49%).

У оквиру реализованих фокус група, учеснице су такође у највећем броју истакле су да се осећају углавном безбедно, али наводе и разлоге због којих се понекад осећају уплашено, међу којима су најчешће као и у резултатима анкетања: пси луталице, недостатак уличне расвете, брзе вожње. Проблем прекорачења брзине је нарочито велики проблем МЗ Мрзеница и Град Сталаћ. Све учеснице, на питање процента заступљености

насиља над женама, су одговориле како нису упознате са тим, јер сматрају да се то вешто скрива. Такође, истичу запажање да су присутнији ризици од психичког, него физичког насиља.

3.7. Спорт и рекреација на територији општине Ћићевац

Спортске и рекреативне активности у општини Ћићевац реализују се под покровитељством Спортског савеза Ћићевац и установе Спортски центар Ћићевац. Неке од текућих и планираних спортских активности у општини Ћићевац јесу: школа женског рукомета, школа стоног тениса, школа фудбала „ОФК Морава“ (која пружа могућност напредовања у области фудбала и девојчицама), школа тениса, школа кошарке и школа женске кошарке. Поред тога, на територији општине Ћићевац су активна и два карате клуба, као клуб ритмичке гимнастике. Укупно, у општини Ћићевац постоји 15 спортских клубова аматерског карактера у којима тренира око 200 јуниора/ки и 300 сениора/ки.

У оквиру спроведеног истраживања, на питање које се односило на **процену доступности спортско-рекреативних садржаја на територији општине Ћићевац**, на целом узорку, 13% испитаница сматра да су им спортско-рекреативни садржаји потпуно доступни, 23% да су доступни у већој мери 23%, 47% да су доступни у мањој мери, а 16% испитаница истиче да су им спортско - рекреативни садржаји потпуно недоступни.

Као разлоге недоступности спортско - рекреативних садржаја у општини Ћићевац, учеснице су навеле следеће:

- лоше информисаност;
- присуство неког облика инвалидитета;
- године старости.

Као **препоруке за унапређење спортско-рекреативних садржаја на територији општине Ћићевац**, учеснице су истакле проширење понуде спортско - рекреативних садржаја (45%), креирање бесплатних понуда спортско - рекреативних садржаја (24%) и унапређење квалитета већ постојећих спортско - рекреативних садржаја (15%).

Један од предлога жена за унапређење доступности спортско - рекреативних садржаја јесте и едукација, односно информисање становништва о женама које се баве спортом.

Кроз фокус групе, учеснице су указале на потребу за стварањем услова за похађање теретане или фитнес тренинга као бесплатних услуга (или симболичних цена). Поред тога, указале су и на потребу изградње паркова за децу у свим месним заједницама.

3.8. Друге теме од значаја за положај жена у општини Ћићевац

Општина Ћићевац се налази у трећој групи по степену развијености у Републици Србији чији је степен развијености у распону од 60% до 80% републичког просека. Са својих нешто мање од 10000 становника/ца по последњем попису и површином од 124 км² спада у најмање локалне самоуправе у Републици Србији.

Притом, значајна депопулација између два пописа и висока стопа незапослености представљају додатне проблеме, али и изазове за локалну заједницу.

Међу највеће проблеме са којима се суочавају жене са територије општине Ћићевац, учеснице истраживања истакле су: сиромаштво/економска зависност (40%), немогућност адекватног лечења(30%), високи трошкови задовољавања потребе деце (25%), неравноправност између мушкараца и жена (23%) и усклађивање материнства с пословним обавезама(22%).

Као најугроженије жене, препознају оне које живе у условима сиромаштва, жене које живе на селу и жене са инвалидитетом (37%). Међу понуђеним одговорима нашле су се и осетљиве категорије жена – старије (преко 65 година старости), жене које болују од хроничних болести, жене ромске националности, жене жртве насиља, младе жене (између 15 и 30 година старости), жене са тешкоћама у области менталног здравља.

Као личне проблеме и тешкоће са којима се суочавају, испитанице наводе:

- финансијске проблеме;
- незапосленост;
- неадекватно лечење;
- потребна помоћ деци са инвалидитетом
- недостатак простора за децу;
- неравноправност на послу;
- проблеми усклађивање обавеза око деце са послом (проблем материнства);
- лоша организација превоза;

- патријархални ставови.

У оквиру спроведеног истраживања као **могуће врсте помоћи / подршке која би допринела побољшању квалитета живота жна на територији општине Ћићевац**, учеснице које припадају старосној категорији од 15 - 30 година истакле су да им је највише потребно запослење (14%), програми за креативно деловање (9%) и финансијска помоћ (9%).

Учеснице које припадају старосној групи од 31-65 година, истакле су да им је највише потребна финансијска подршка (28%), запослење (7%) и изградња паркова за децу (3%). Испитанице које имају 65 или више година наводе као значајну финансијску помоћ (32%) и саветодавне услуге (5%). Учеснице из Ћићевца као најзначајније видове помоћи и подршке истичу финансијску помоћ (29%) и подршку при запошљавању (10%). Учеснице из Сталаћа сматрају да им највише недостаје финансијска помоћ (15%), посао (11%) и програми за креативно деловање (11%). Учеснице из Лучине сматрају да им највише недостаје финансијска помоћ (29%).

Међу услугама које женама на територији општине Ћићевац недостају, учеснице истичу програме за јачање положаја жена (23%), обуке и курсеви (19%) и спровођење хуманитарних акција (18%).

Од обука и курсева које недостају, учеснице су навеле да би највише користило да се организују следећи курсеви и обуке:

- Курс шивења
- Курс за маникир и педикир
- Програми предвиђени за едукацију о томе како водити сопствено предузеће
- Занати
- Пословање у парфимерији.

Кроз фокус групе, учеснице су истакле и потребу за организовањем обука за стицање нових вештина које за циљ имале оснаживање жена за покретање сопственог бизниса, као и за организовање курсева страних језика.

Учешће пољопривредног становништва у укупном становништву општине износи око 70%. Становништво се бави пољопривредом веома често као допунском делатношћу. Увидом у *Програм подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног*

развоја општине Ћићевац за 2022. годину долазимо до информација да пољопривредна делатност представља једну од водећих привредних грана општине, да општина Ћићевац броји 1485 газдинстава (према подацима Пописа пољопривреде 2012. године), да се пољопривредном производњом на газдинству бави 3429 чланова/ица газдинства, при чему је 57,68% мушкараца и 42,31% жена. Тренутно је званично регистровано око 780 пољопривредних газдинстава у општини Ћићевац. Најзаступљеније области су ратарство, повртарство, воћарство и сточарство. Што се тиче активности које се у току године обављају на газдинству оне нису стриктно подељене на мушке и женске, већ их и жене и мушкарци обављају скоро подједнако.

Културни живот у општини Ћићевац се највише заснива на раду Народне библиотеке Ћићевац, која представља једину јавну институцију која се бави културом преко 60 година. Ова институција културе своје делатности остварује кроз разноврсне садржаје и послове од којих као посебне целине могу да се издвоје послови на набавци и обради библиотечке грађе, послови филмске продукције, послови на организацији културних и забавних активности, сценскомузичка делатност, културно-уметнички аматеризам, ликовно и књижевно стваралаштво, информисање и едукација становништва и реализација програма и манифестација чији је покровитељ општина Ћићевац.

У оквиру спроведеног истраживања на питање које се односило на **перцепцију доступности културно - забавних садржаја на територији општине Ћићевац**, на целом узорку, 52% испитаница истиче да су им културно - забавни садржаји доступни у мањој мери, 16% сматра да су потпуно доступни, 26% истиче да су доступни у већој мери, а 4% сматра да су им културно - забавни садржаји потпуно недоступни.

Путем фокус група, добијени су подаци о томе да постоји незадовољство понудом културних садржаја, којих пре свега нема довољно или их у месним заједницама ван самог насеља Ћићевац нема уопште. Поред тога, учеснице су указале на проблем недовољне информисаности везано постојеће културно-забавне садржаје, као и на немогућност посете постојећих садржаја услед непостојања или лоше организације превоза. Осим тога, све учеснице указале су на потребу оснивања Културно- уметничог друштва.

Као **препоруке за унапређење културно - забавних садржаја на територији општине Ћићевац** учеснице су истакле проширење понуде културно- забавних садржаја

(45%), креирање бесплатних понуда културно- забавних садржаја (27%) и информисање и едукација становништва о значају културно- забавних садржаја (15%).

Када је у питању област јавног информисања на територији општине Ћићевац, учеснице спроведеног истраживања истакле су следеће начине информисања: друштвене мреже (38%), телевизија и радио (28%), преко познаника и пријатеља (23%) и веб портали односно сајтови (9%).

4. СТРАТЕШКИ ЦИЉЕВИ И АКТИВНОСТИ

На основу резултата анализе тренутног стања, а имајући у виду да је општи циљ овог документа, преузет из *Националне стратегије за родну равноправност за период од 2021 – 2023. године* и односи се на превазилажење родног јаза и остваривање родне равноправности, дефинисани су посебни стратешки циљеви и активности које ће у периоду важења акционог плана допринети остварењу постављених циљева.

Посебни стратешки циљеви односе се на побољшање безбедности и омогућавање услова за безбедан живот жена у општини Ћићевац; побољшање доступности и квалитета здравствене заштите; јачање капацитета локалне самоуправе за питања родне равноправности економско оснаживање жена кроз подршку запошљавању и самозапошљавању жена, развој предузетништва, социјалног предузетништва, етно туризма и слично.

ОПШТИ ЦИЉ:

Превазилажење родног јаза и остваривање родне равноправности као предуслов за развој друштва и побољшање свакодневног живота жена и мушкараца, девојчица и дечака

СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉЕВИ:

1. Унапређење сигурности и безбедности жена на територији општине Ћићевац.
2. Унапређење доступности и квалитета здравствених услуга на територији општине Ћићевац.
3. Економско оснаживање жена на територији општине Ћићевац.
4. Јачање капацитета локалне самоуправе за имплементацију локалних и националних политика у области родне равноправности и родно буџетирање.

**СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ 1. Унапређење сигурности и безбедности жена
на територији општине Ћићевац**

МЕРЕ	АКТИВНОСТИ	ИНДИКАТОРИ	ОЧЕКИВАНИ РЕЗУЛТАТИ	НОСИОЦИ АКТИВНОСТИ	ОСТАЛИ АКТЕРИ	РОК	ПОТРЕБНИ РЕСУРСИ
1.1. Побољшање инфраструктуре која утиче на безбедност грађана и грађанки	1.1.1. Ограничавање брзине кретања и додатно регулисање саобраћаја у насељеним местима	Број предлога за ограничавање брзине кретања Број постваљених „лежећих полицајаца“/ баријера у саобраћају.	Ограничена брзина кретања и додатно регулисан саобраћај у насељеним местима	Општинска управа ПС Ћићевац	Инспекцијске службе Савет за родну равноправност	Континуирано до 2026.	Средства предвиђена за ове намене одлуком о буџету
	1.1.2. Побољшати осветљавање јавних површина	Број и брзина замене прегорелих сијалица % повећања осветљених јавних површина	Побољшано осветљавање јавних површина	Општинска управа ЈП „Путеви“	Инспекцијске службе Савет за родну равноправност	Континуирано до 2026.	Средства предвиђена за ове намене одлуком о буџету
	1.1.3. Изградња и обнова тротоара у насељеним местима	Број метара/км изграђених и обновљених тротоара	Изграђен и обновљен тротоар у насељеним местима	Општинска управа ЈП „Путеви“	Савет за родну равноправност	Континуирано до 2026.	Донатори, други извори финансирања
1.2. Појачане активности	1.2.1. Унапредити координацију и сарадњу служби и институција које се баве питањима безбедности	Број заједничких састанака Број грађана/ки који/е учествују на састанцима Број усвојених заједничких	Унапређена координација и сарадња служби и институција које се баве питањима безбедности	Општинска управа Штаб за ванредне ситуације	Савет за родну равноправност Савет за младе	Континуирано до 2026.	Донатори, други извори финансирања

рада на питањима безбедности		одлука					
	1.2.2 Успостављање механизма континуиране сарадње са месним заједницама, удружењима грађана, полицијском станицом и локалним медијима	Број заједничких састанака Број актера који учествују у раду Записници са одржаних састанака	Успостављен механизам континуиране сарадње са месним заједницама, удружењима грађана, полицијском станицом и локалним медијима	Савет за родну равноправност	Удружења грађана Полицијска станица Општинска управа Медији	Континуирано до 2026.	Донатори, други извори финансирања
	1.2.3 Превентивне активности са децом и младима на тему безбедности у саобраћају и јавном простору	Број реализованих превентивних активности Број особа које је узело учешће у активностима Извештаји са одржаних активности Медијске објаве	Реализоване превентивне активности са децом и младима на тему безбедности у саобраћају и јавном простору	Савет за родну равноправност Удружења грађана Полицијска станица	Општинска управа Медији Центар за социјални рад	Континуирано до 2026.	Донатори, други извори финансирања
1.3. Превенција и сузбијање породичног и родно	1.3.1 Унапређење координације и сарадње	Број састанака Број актера који учествују у раду Записници са	Унапређена координација и сарадња кључних институција за решавање	Основно јавно тужилаштво Центар за	ОЦД (посебно женске организације) Савет за родну	Континуирано до 2026.	Нису потребна додатна средства

заснованог насиља	кључних институција за решавање проблема породичног и родно заснованог насиља	одржаних састанака	проблема породичног и родно заснованог насиља	социјални рад Полицијска станица	равноправност Дом здравља		
	1.3.2 Информисање жена, посебно у сеоским срединама о облицима насиља и механизмима заштите од насиља	Број спроведених активности информисања Број жена укључених у активности информисања Продукти спроведених информативних активности Медијске објаве о спроведеним информативним активностима	Информисане жене, посебно у сеоским срединама о облицима насиља и механизмима заштите од насиља	Савет за родну равноправност Центар за социјални рад ОЦД	Медији ОЦД	Континуирано до 2026.	Донатори, други извори финансирања
	1.3.3 Повећање капацитета кључних актера за бављење превенцијом и	Број радионица/семинара/студијских посета	Повећан капацитет кључних актера за бављење	Савет за родну равноправност ОЦД	Медији ОЦД	Континуирано до 2026.	Донатори, други извори

	спровођењем мера заштите од породичног и родно заснованог насиља	Број запослених у институцијама који су похађали едукације	превенцијом и заштитом од породичног и родно заснованог насиља				финансирања
	1.3.4. Успостављање програма подршке и оснаживања особа са искуством насиља	Број програма подршке и оснаживања жена са искуством насиља Број спроведених активности Број актера укључених у спровођење програма Број жена корисница програма подршке и оснаживања	Успостављени програми подршке и оснаживања жена са искуством насиља	Општинска управа Савет за родну равноправност ОЦД	Медији ОЦД	Континуирано до 2026.	Средства предвиђена за ове намене одлуком о буџету Донатори, други извори финансирања
	1.3.5 Обележавање важних датума који су од значаја за превенцију и сузбијање породичног и родно заснованог	Број спроведених активности обележавања важних датума Број актера укључених у спровођење активности обележавања	Обележени важни датуми који су од значаја за превенцију и сузбијање породичног и родно заснованог насиља	Савет за родну равноправност ОЦД	Општинска управа ЦСР Полицијска станица Дом здравља	Континуирано до 2026.	Средства предвиђена за ове намене одлуком о буџету Донатори, други извори финансирања

насиља	важних датума Број медијских објава Број жена учесница активности обележавања важних датума			Медији ОЦД		
1.3.6 Успостављање услуге саветовања за брак и породицу	Програм пружања услуге Број корисника/ца услуге Број пружаних услуга	Успостављена услуга саветовања за брак и породицу	Општинска управа Савет за родну равноправност ОЦД	ЦСР Дом здравља Медији	Континуирано до 2026.	Донатори, други извори финансирања

**СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ 2. Унапређење доступности и квалитета здравствених услуга
на територији општине Ћићевац**

МЕРЕ	АКТИВНОСТИ	ИНДИКАТОРИ	ОЧЕКИВАНИ РЕЗУЛТАТИ	НОСИОЦИ АКТИВНОСТИ	ОСТАЛИ АКТЕРИ	РОК	ПОТРЕБНИ РЕСУРСИ
2.1. Унапређење квалитета здравствених услуга	2.1.1 Набавка недостајуће медицинске опреме и материјалних средстава	Медицинска опрема и материјална средства Број пружених здравствених услуга применом нове опреме / материјалних средстава	Набављена недостајућа медицинска опрема и материјална средства	Дом здравља Општинска управа	Савет за родну равноправност	Континуирано до 2026.	Средства предвиђена за ове намене одлуком о буџету Донатори, други извори финансирања
	2.1.2 Стручно усавршавање и едукација лекара и медицинског особља	Број доступних програма стручног усавршавања и едукације Број учесника/ца програма стручног усавршавања и едукације	Лекари и медицинско особље похађају програме стручног усавршавања и едукације	Дом здравља ОЦД	Општинска управа Савет за родну равноправност	Континуирано до 2026.	Донатори, други извори финансирања
	2.2.1 Ангажовање лекара и медицинског особља у свим месним заједницама општине Ћићевац	Број МЗ у којима су доступни лекар и медицинско особље Број ангажованих лекара / медицинског	Доступност лекара и медицинског особља у свим месним заједницама општине Ћићевац	Општинска управа Дом здравља	Савет за родну равноправност ОЦД	Континуирано до 2026.	Средства предвиђена за ове намене одлуком о буџету Донатори, други извори финансирања

<p>2.2. Унапређење доступности здравствених услуга</p>		<p>особља Број корисника/ца услуга</p>					
	<p>2.2.2 Унапређење услова (уређење и опремање) установе Дома здравља и локалних амбуланти у месним заједницама општине Ћићевац</p>	<p>Број локалних амбуланти у којима су унапређени услови</p> <p>Висина новчаних средстава издвојених за уређење и опремање установе ДЗ и лок. амбуланти у месним заједн. општине Ћићевац</p>	<p>Унапређени услови (уређење и опремање) установе Дома здравља и локалних амбуланти у месним заједницама општине Ћићевац</p>	<p>Општинска управа</p> <p>Дом здравља</p>	<p>Савет за родну равноправност</p> <p>ОЦД</p>	<p>Континуирано до 2026.</p>	<p>Средства предвиђена за ове намене одлуком о буџету</p> <p>Донатори, други извори финансирања</p>
	<p>2.2.3 Повећање броја лекара / медицинског особља ангажованих у ДЗ Ћићевац</p>	<p>Број лекара / медицинског особља ангажованог у ДЗ Ћићевац</p> <p>Број корисника/ца медицинских услуга</p>	<p>Повећан број лекара / медицинског особља ангажованог у ДЗ Ћићевац</p>	<p>Општинска управа</p> <p>Дом здравља</p>	<p>Савет за родну равноправност</p> <p>ОЦД</p>	<p>Континуирано до 2026.</p>	<p>Средства предвиђена за ове намене одлуком о буџету</p> <p>Донатори, други извори финансирања</p>
<p>2.2.4 Ангажовање лекара специјалиста у оквиру Дома здравља Ћићевац</p>	<p>Број ангажованих лекара специјалиста</p> <p>Број корисника/ца услуга</p>	<p>Ангажовани лекари специјалисти у оквиру Дома здравља Ћићевац</p>	<p>Општинска управа</p> <p>Дом здравља</p>	<p>Савет за родну равноправност</p> <p>ОЦД</p>	<p>Континуирано до 2026.</p>	<p>Донатори, други извори финансирања</p>	

<p style="text-align: center;">2.3. Унапређење превентивних активности у здравственој заштити</p>	<p>2.3.1 Спровођење информативно – едукативних активности на тему важности превентивних прегледа и очувања опшег и репродуктивног здравља</p>	<p>Број спроведених активности</p> <p>Број учесника/ца</p> <p>Број подељених материјала,</p> <p>Број медијских прилога</p>	<p>Реализоване информативно – едукативне активности на тему важности превентивних прегледа и очувања опшег и репродуктивног здравља</p>	<p>Дом здравља</p> <p>ОЦД</p> <p>Савет за родну равноправност</p>	<p>Медији</p> <p>Основне школе</p>	<p>Континуирано до 2026.</p>	<p>Средства предвиђена за ове намене одлуком о буџету</p> <p>Донатори, други извори финансирања</p>
	<p>2.3.2 Оснаживање жена за учешће у хуманитарним акцијама на тему здравља</p>	<p>Број реализованих активности оснаживања жена</p> <p>Број жена укључених у хуманитарне акције</p>	<p>Спроведене активности оснаживања жена за учешће у хуманитарним акцијама на тему здравља</p>	<p>ОЦД</p> <p>Савет за родну равноправност</p> <p>Дом здравља</p>	<p>Медији</p>	<p>Континуирано до 2026.</p>	<p>Донатори, други извори финансирања</p>

СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ 3. Економско оснаживање жена на територији општине Тићевац

МЕРЕ	АКТИВНОСТИ	ИНДИКАТОРИ	ОЧЕКИВАНИ РЕЗУЛТАТИ	НОСИОЦИ АКТИВНОСТИ	ОСТАЛИ АКТЕРИ	РОК	ПОТРЕБНИ РЕСУРСИ
3.1. Оснаживање жена за отпочињање сопственог бизниса и промоција женског предузетништва	3.1.1. Организовање едукативних програма на тему развоја предузетништва, задруга, социјалног предузетништва	<p>Број организованих едукативних програма</p> <p>Агенда и извештај о реализацији едукативних програма</p> <p>Медијске објаве</p> <p>Број учесница едукативних програма</p>	Организовани едукативни програми на тему развоја предузетништва, задруга, социјалног предузетништва	<p>Општинска управа</p> <p>Савет за родну равноправност</p> <p>ОЦД</p>	<p>Медији</p> <p>НСЗ</p> <p>Агенција за регионални развој расинског округа</p>	Континуирано до 2026.	<p>Средства предвиђена за ове намене одлуком о буџету</p> <p>Донатори, други извори финансирања</p>
	3.1.2. Развијати партнерства са другим општинама и градовима на реализацији програма економског оснаживања намењених женама на селу	<p>Број успостављених / развијених партнерстава</p> <p>Број актера укључених у активности успостављања / развоја партнерстава</p> <p>Медијске објаве</p>	Развијена партнерства са другим општинама и градовима на реализацији програма економског оснаживања намењених женама на селу	<p>Општинска управа</p> <p>Савет за родну равноправност</p> <p>ОЦД</p>	<p>Савет за родну равноправност</p>	Континуирано до 2026.	<p>Средства предвиђена за ове намене одлуком о буџету</p> <p>Донатори, други извори финансирања</p>

3.1.3. Обезбедити средства за финансирање програма намењених економском оснаживању жена кроз родно одговорно буџетирање и друге изворе финансирања	Износ обезбеђених новчаних средстава Број жена корисница средстава	Обезбеђена средства за финансирање програма намењених економском оснаживању жена	Општинска управа Савет за родну равноправност ОЦД	Савет за родну равноправност АРРРО	Континуирано до 2026.	Средства предвиђена за ове намене одлуком о буџету Донатори, други извори финансирања
3.1.4 Медијска промоција женског предузетништва	Број медијских прилога Број жена предузетница промовисаних путем медија	Женско предузетништво је промовисано путем медија	Општинска управа Медији Савет за родну равноправност	ОЦД НСЗ Канцеларија за ЛЕР АРРРО	Континуирано до 2026.	Средства предвиђена за ове намене одлуком о буџету Донатори, други извори финансирања
3.1.5 Подршка удруживању жена и развоју (социјалног) предузетништва	Број програма подршке Број корисница програма подршке Број новоформираних привредних удружења /друштава/предузетница	Подржано удруживање жена и развој (социјалног) предузетништва	Општинска управа ОЦД Савет за родну равноправност	НСЗ Канцеларија за ЛЕР АРРРО Медији	Континуирано до 2026.	Средства предвиђена за ове намене одлуком о буџету Донатори, други извори финансирања

3.1.6 Креирање и спровођење локалних програма економског оснаживања жена, посебно жена из осетљивих друштвених група кроз ЈАП за запошљавање	<p>Број креираних програма</p> <p>Број реализованих програма</p> <p>Број корисница програма</p>	Креирани и спроведени локални програми економског оснаживања жена, посебно жена из осетљивих друштвених група кроз ЈАП за запошљавање	<p>Општинска управа</p> <p>НСЗ</p> <p>Савет за родну равноправност</p>	<p>ОЦД</p> <p>Канцеларија за ЛЕР</p> <p>АРРРО</p> <p>Медији</p>	Континуирано до 2026.	Средства предвиђена за ове намене одлуком о буџету	
3.1.7 Израда платформе за подршку предузетништву	<p>Израђена платформа</p> <p>Број корисника/ца платформе</p>	Израђена платформа за подршку предузетништву	<p>Општинска управа</p> <p>Савет за родну равноправност</p> <p>Канцеларија за Лер</p>	<p>ОЦД</p> <p>АРРРО</p>	Континуирано до 2026.	<p>Средства предвиђена за ове намене одлуком о буџету</p> <p>Донатори, други извори финансирања</p>	
3.1.8 Економско оснаживање жена са села кроз Програме подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја општине Ћићевац	<p>Број спроведених активности економског оснаживања жена са села</p> <p>Број учесница</p> <p>Извештај о спроведеним активностима</p> <p>Медијске објаве</p>	Спроведене активности економског оснаживања жена са села кроз Програме подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја општине Ћићевац	<p>ОЦД</p> <p>АРРРО</p> <p>Савет за родну равноправност</p>	<p>Општинска управа</p> <p>Канцеларија за Лер</p>	Континуирано до 2026.	<p>Средства предвиђена за ове намене одлуком о буџету</p> <p>Донатори, други извори финансирања</p>	
3.2. Креирање	3.2.1 Проширење	Број деце уписане у	Проширен капацитет	Општинска управа	Савет за родну равноправност	Континуирано до 2026.	Средства предвиђена за

подстицајних услова за запошљавање жена и бављење предузетништвом	капацитета предшколске установе за пријем деце	предшколску установу	предшколске установе за пријем деце	Предшколска установа			ове намене одлуком о буџету
	3.2.2 Успостављање услуге продуженог боравка у основним школама	План и програм рада продуженог боравка Број деце која користе услуге продуженог боравка	Успостављена услуга продуженог боравка у основним школама	Општинска управа Основне школе	Савет за родну равноправност	Континуирано до 2026.	Средства предвиђена за ове намене одлуком о буџету Донатори, други извори финансирања

СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ 4: Јачање капацитета локалне самоуправе за имплементацију локалних и националних политика у области родне равноправности и родно буџетирање.

МЕРЕ	АКТИВНОСТИ	ИНДИКАТОРИ	ОЧЕКИВАНИ РЕЗУЛТАТИ	НОСИОЦИ АКТИВНОСТИ	ОСТАЛИ АКТЕРИ	РОК	ПОТРЕБНИ РЕСУРСИ
4.1. Праћење спровођења Локалног акционог плана	4.1.1. Израда и спровођење Годишњег плана рада Савета за родну равноправност	Израђен Годишњи план рада Извештај о реализованом Годишњем плану рада	Израђен и реализован Годишњи план рада Савета за родну равноправност	Савет за родну равноправност ОЦД	Медији НСЗ Општинска управа	Континуирано до 2026.	Средства предвиђена за ове намене одлуком о буџету Донатори, други извори финансирања
	4.1.2. Обезбеђивање финансијских средстава за реализацију ЛАП-а	Висина обезбеђених финансијских средстава Број реализованих активности	Обезбеђена финансијска средстава за реализацију ЛАП-а	Општинска управа Савет за родну равноправност ОЦД	АРРРО	Континуирано до 2026.	Средства предвиђена за ове намене одлуком о буџету Донатори, други извори финансирања
4.2. Јачање капацитета локалне самоуправе за имплементацију локалних и националних политика у области родне равноправности	4.2.1 Усавршавање представника/ца ЛСУ за имплементацију локалних и националних политика у области родне равноправности	Број активности усавршавања Број учесника/ца	Реализоване активности усавршавања представника/ца ЛСУ за имплементацију локалних и националних политика у области родне равноправности	Општинска управа Савет за родну равноправност	ОЦД	Континуирано до 2026.	Средства предвиђена за ове намене одлуком о буџету Донатори, други извори финансирања
	4.2.2 Увођење компоненте родне	Број одобрених пројеката који промовишу РР	Уведена компонента родне	Општинска управа	ОЦД	Континуирано до 2026.	Средства предвиђена за ове намене одлуком о

	равноправности у постојеће јавне конкурсе за ОЦД као једну од тема	Висина новчаних средстава одређених за спровођење пројекта који промовишу РР	равноправности у постојеће јавне конкурсе за ОЦД као једна од тема	Савет за родну равноправност			буџету Донатори, други извори финансирања
4.3. Јачање капацитета локалне самоуправе за родно одговорно буџетирање	4.3.1. Усавршавање представника/ца ЛСУ за спровођење родно одговорног буџетирања	Број активности усавршавања Број учесника/ца	Реализоване активности усавршавања представника/ца ЛСУ за спровођење родно одговорног буџетирања	Општинска управа Савет за родну равноправност	ОЦД	Континуирано до 2026.	Средства предвиђена за ове намене одлуком о буџету Донатори, други извори финансирања

ЛИТЕРАТУРА

1. *Акциони план за спровођење Националне стратегије за родну равноправност за период од 2021 – 2023. године*
2. *Европска конвенција за заштиту људских права и основних слобода* (1950)
3. *Европска повеља за родну равноправност на локалном нивоу*
4. *Закон о планском систему*
5. *Индекс друштвеног развоја: <http://socijalnoukljucivanje.gov.rs/rs/objavljeno-dopunjeno-izdanje-indeksa-drustvenog-razvoja-gradova-iopstina/>*
6. *Конвенција о правима особа са инвалидитетом* (2006). Закон о ратификацији Конвенције Уједињених нација о правима особа са инвалидитетом, „Сл. гласник РС - Међународни уговори“, бр. 42/2009.
7. *Конвенција Савета Европе о спречавању и борби против насиља над женама и насиља у породици* (2011). Закон о ратификацији Конвенције Савета Европе о спречавању и борби против насиља над женама и насиља у породици, „Сл. гласник РС - Међународни уговори“, бр. 12/2013
8. *Конвенција Уједињених нација о правима детета* (1989). Закон о ратификацији Конвенције Уједињених нација о правима детета, „Сл. лист СФРЈ - Међународни уговори“, бр. 15/90 и „Сл. лист СРЈ - Међународни уговори“, бр. 4/96 и 2/97
9. *Конвенција Уједињених нација о укидању свих облика дискриминације жена* (1979). Закон о ратификацији Конвенције Уједињених нација о елиминацији свих облика дискриминације жена, „Сл. лист СФРЈ – Међународни уговори“, број 11/81
10. *Локални акциони план за запошљавања општине Ћићевац за 2022. и 2023. годину*
11. *Међународна конвенција о укидању свих облика расне дискриминације* (1965). Закон о ратификацији Конвенције Уједињених нација о укидању свих облика расне дискриминације, „Сл. лист СФРЈ – Међународни уговори“, број 31/67.
12. *Међународни пакт о економским, социјалним и културним правима* (1966). Закон о ратификацији Међународног пакта о економским, социјалним и културним правима, „Сл. лист СФРЈ – Међународни уговори“, бр. 7/71
13. *Национална стратегија за родну равноправност за период 2021 – 2030. године*

14. *Програм подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја општине Ћићевац за 2022. годину.*
15. *Универзална декларација о људским правима (1948).* Генерална скупштина Уједињених нација, Париз.